

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖
รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ชื่อ-นามสกุล.....นางศิริกร ศรีทองคำ.....ตำแหน่ง.....นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ.....
กลุ่ม/ฝ่าย/สพด.....สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖.....
หัวข้อการพัฒนา.....หลักสูตรแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๑/๒๕๖๗.....
สถานที่.....สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน.....วันที่.....๒๕ มกราคม ๒๕๖๗.....
วิทยากร/ผู้ให้ความรู้.....บุคลากรกรมพัฒนาที่ดิน.....
หน่วยงานที่จัดอบรม.....LDD e-Training กรมพัฒนาที่ดิน.....

สรุปเนื้อหาสำคัญในการฝึกอบรม

บทที่ ๑ ตอนที่ ๑ ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ เก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาคักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำ ในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา

๑.๒ เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

๒. ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการ

๒.๑ เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง

๒.๒ เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

๓. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง ตามแผนด้านน้ำ

๓.๑ แผนระดับ ๑

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๒ แผนระดับ ๒

- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (การเกษตร) (การบริหารจัดการน้ำ)

- แผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทการเกษตร (การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร)

๓.๓ แผนระดับ ๓

- แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

- ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้เหมาะสมด้วยระบบบริหารจัดการเชิงรุก
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างคุณภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ (ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด)
- แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
- ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

๔. กระบวนการแผนงาน - งบประมาณ แบ่งออกเป็น

๔.๑ การจัดทำแผนงาน ผ่านระบบ การจัดทำและเสนอแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ ผ่านระบบ Thai Water Plan : TWP (สทนช.) และแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ผ่านระบบ e-Budgeting (สงป.)

๔.๒ การบริหารงานแผน วิจัยดำเนินการ กระบวนการขอรับการสนับสนุนโครงการ และขั้นตอนเสนอคำขอตั้งงบประมาณโครงการ

๕. การรายงานผลโครงการ

๕.๑ การติดตาม - ประเมินผล

๕.๒ ระบบการติดตามและประเมินผล

๕.๒.๑ ระบบการรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน สงป.๓๐๑

๕.๒.๒ ระบบติดตามประเมินผลด้านน้ำ Thai Water Assessment

๕.๒.๓ ระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ BB EvMIS

๕.๒.๔ ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ eMENSCR

บทที่ ๒ หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒.๑ ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานสามารถลงทะเบียนเพื่อขอรับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการได้ หากเกษตรกรมีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการคัดเลือก จะได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อทำสัญญาและดำเนินการขุดแหล่งน้ำต่อไป

๒. สถานีพัฒนาที่ดิน เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ สถานีพัฒนาที่ดินจะคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจากรายชื่อเกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และส่งรายชื่อให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเพื่อพิจารณาและรวบรวมข้อมูลส่งต่อไปยังกองแผนงานเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับการอนุมัติรายชื่อแล้วจะดำเนินการติดต่อเกษตรกรเพื่อทำสัญญาเข้าร่วมโครงการ จัดหาผู้รับเหมา และบันทึกข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ทำหน้าที่ดูแลภาพรวมการดำเนินโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกโดยสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่และรวบรวมส่งให้กองแผนงานเพื่อรับการอนุมัติต่อไป

๔. กองแผนงาน ทำหน้าที่ดูแลภาพรวมการดำเนินโครงการของกรมพัฒนาที่ดิน จัดสรรงบประมาณ และกำหนดเป้าหมายแหล่งน้ำของแต่ละหน่วยงาน ดำเนินการอนุมัติรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ และสรุปข้อมูลผลการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ
  ๒. เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  ๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
  ๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป
  ๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร
  ๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
    - ๖.๑ ลงทะเบียนผู้รับเหมา
    - ๖.๒ บันทึกรายละเอียดสัญญา
    - ๖.๓ บันทึกรายชื่อเกษตรกรที่ผู้รับเหมารับผิดชอบดำเนินการขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  ๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ
- รายงานแบบต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่สามารถเรียกดูได้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ หมวด ได้แก่
๑. การสมัครเข้าร่วมโครงการ
  ๒. แผนการดำเนินงาน
  ๓. ผลการดำเนินงาน
  ๔. ข้อมูลการก่อสร้าง

บทที่ ๓ การคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง

๓.๑ การคัดเลือกพื้นที่

๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้น ที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเร็วมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๔ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓.๒ รูปแบบการก่อสร้าง

สระน้ำ คือ แหล่งเก็บขังน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำ ให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บขังไว้ใช้

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

๑. ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการเลื่อนไถลของลาดตลิ่ง การขุดดินความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑ : ๑ , ๑ : ๑.๕ และ ๑ : ๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อกำหนดว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑ : ๒

๒. ความลึก การขุดดิน หากลึกเกิน ๓.๐๐ เมตร ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓. การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่น จะต้องมีการขออนุญาตขุดสระน้ำ ห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่นไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคัน ล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

๔. ในการขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

สำหรับรูปแบบของสระน้ำตามโครงการฯ กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุดโดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่าง ๆ กัน

การเลือกใช้ขนาดสระน้ำจากตารางแนะนำในคู่มือโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตัวอย่างที่ความลึก ๓ เมตร กรณีเลือกสระน้ำที่มีความกว้างขอบสระน้ำ (W๑) ที่ ๒๐ เมตร ต้องมีความยาวขอบสระน้ำ (L๑) ไม่น้อยกว่า ๓๕.๔๒ เมตร ซึ่งจะได้ความกว้างกันสระน้ำ (W๒) ที่ ๘ เมตร และความยาวกันสระน้ำ (L๒) ที่ ๒๓.๔๒ เมตร

บทที่ ๔ กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

๑. การรับสมัครเกษตรกร

๑.๑ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th

๑.๒ ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอติ อาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร

๑.๓ สืบหาความต้องการของเกษตรกร

๑.๔ เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต้ลิ้งค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/

๑.๕ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

๒. การตรวจสอบพื้นที่

๒.๑ พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิที่ดิน ได้แก่

- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.
- แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕

- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก.๔-๑๘
- ใบจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.
- พื้นที่ คทช.
- พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒.๒ อยู่นอกเขตชลประทาน

๒.๓ มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

๒.๔ กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร

๒.๕ กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๒.๖ จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

๓. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ

๒. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการขุดสระน้ำ ตามลำดับคำขอภายในพื้นที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน

๓. สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๔. ดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกรายงานต่อประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อทราบ

๓. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ คัดเลือกและเสนอรายชื่อเกษตรกรรายใหม่ เพื่อรับสิทธิ์แทน และทำรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอต่อผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) เพื่อทราบและขออนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อแนบท้ายสัญญา

๔. ผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๕. แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญาฯ

๖. ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

๔. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

๔.๑ รายงานความต้องการ แจ้งเหตุความจำเป็นต้องใช้พัสดุ กำหนดรายละเอียดพัสดุ จัดทำ TOR กำหนดรายชื่อคณะกรรมการฯ รายชื่อผู้ควบคุมงาน

๔.๒ รายงานขอซื้อ/ขอจ้าง ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ เสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ขอความเห็นชอบโดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ขออนุมัติดำเนินการซื้อ/จ้าง ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติ ใช้เวลาดำเนินการ ๑ วัน

๔.๓ ดำเนินการซื้อ/จ้าง โดยแบ่งวิธีการซื้อ/จ้าง ออกเป็น ๓ วิธี

๑. วิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๒. วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป วงเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๓. วิธีคัดเลือก

๔.๔ ขออนุมัติซื้อ/จ้างคณะกรรมการฯ สรุปผลการพิจารณาเสนอหัวหน้าหน่วยงานผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ภายในระยะเวลา ๓ วัน หรือตามเวลาที่กำหนด พิจารณาให้ความเห็นชอบ เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ ใช้เวลา ๒ วัน เมื่อได้ผู้รับจ้าง จัดทำรายงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมพัฒนาที่ดิน

๔.๕ ทำสัญญาซื้อ/จ้างเจ้าหน้าที่ทำหนังสือสนองรับราคา และนัดทำสัญญา วางหลักประกันสัญญากับผู้ชนะการซื้อหรือจ้าง ภายใน ๗ วัน แจ้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อบริหารสัญญา หรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุ ตามอายุสัญญา

๔.๖ ดำเนินการตามสัญญาซื้อ/จ้าง และกำกับติดตามดูแลการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ ระหว่างสถานีพัฒนาที่ดินกับผู้รับจ้าง

๔.๗ การส่งมอบ/ตรวจรับ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ รับมอบใบมอบงานของผู้รับจ้าง และตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานภายใน ๓-๕ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการฯ ได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด

๔.๘ การเบิกจ่ายเงิน

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง (การเบิกจ่ายเงินโครงการ)

๑. ผู้รับจ้างส่งมอบงานพร้อมเอกสารการรับมอบสระน้ำ และภาพถ่ายสระน้ำของผู้เข้าร่วมโครงการ/งวด โดยเรียนประธานกรรมการตรวจรับพัสดุ
  ๒. ประธานกรรมการตรวจรับพัสดุ แจ้งผู้ควบคุมงานตรวจสอบสระน้ำที่ขอส่ง
  ๓. ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ และรายงานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
  ๔. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการตรวจรับ และส่งเอกสารผ่านผู้ว่าจ้าง (ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน)
  ๕. คลังจังหวัดตรวจสอบถูกต้องแล้ว online ไปที่กรมบัญชีกลาง
  ๖. งานการเงินขอเบิกจ่ายเงินในระบบ GFMS online ไปที่คลังจังหวัด
  ๗. งานธุรการมอบใบสำคัญให้งานการเงิน เพื่อขอเบิกจ่ายในระบบ GFMS
  ๘. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นผู้ว่าจ้าง มอบเอกสารให้งานธุรการเพื่อทำใบสำคัญเบิกเงิน
  ๙. กรมบัญชีกลางโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับจ้าง ภายใน ๓-๕ วันทำการ
  ๑๐. ผู้รับจ้างรับเงินและออกใบเสร็จรับเงินให้หน่วยงาน
๕. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๕.๑ การควบคุมงาน

- ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน/ผู้ช่วยควบคุมงาน ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/๐๑๘๙๐๙ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

- ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็น ผู้ตรวจสอบ ควบคุม ตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด

***สระน้ำที่มีความลึก > ๓ เมตร การควบคุมงานต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

- กรณีที่การก่อสร้างต่อพื้นที่ มีจำนวนมากเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น จะสามารถเข้ามาควบคุม ตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างได้ทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ขอความร่วมมือจากหมอดินอาสาและเกษตรกรเจ้าของสระน้ำ เป็นผู้ช่วยควบคุมงาน ดูแลการทำงานของผู้รับจ้าง ให้เป็นไปตามขนาดและรูปแบบที่กำหนด การมอบหมายหมอดินอาสาให้เป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงาน

ของผู้รับจ้าง ต้องมีหนังสือมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินประจำจังหวัดนั้นๆ ควบคุมระยะเวลา ดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาการจ้าง และจัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อม เป็นรายวันพร้อมผลการปฏิบัติงาน หากพบปัญหาจากการควบคุมงาน ให้รายงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง

- เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้ คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๖. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

๖.๑ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

๖.๒ ออกตรวจงาน (คณะกรรมการฯ หรือกรรมการที่ได้รับมอบหมาย)

๖.๓ ตรวจผลงาน

๖.๔ ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน

๖.๕ รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบและสั่งการ

๖.๖ การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และบูรณาการบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๕ การดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานและการจัดการดิน

ตอนที่ 1 เกษตรกรบ้านเรือ ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาหลักคือ เป็นดินทราย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่อาศัยน้ำฝน นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น อ้อย และมันสำปะหลัง เป็นต้น กรมพัฒนาที่ดินมีโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหา บรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ ทำให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำใช้ในฤดูแล้ง สามารถทำเกษตรแบบ ผสมผสานตามหลักทฤษฎีใหม่ และปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน ขอนแก่นได้เข้ามาส่งเสริมในเรื่องของการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การใช้ปูนโดโลไมท์ในการปรับค่าความเป็นกรด เป็นด่าง ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพในการลดต้นทุนการผลิต

ตอนที่ 2 การดูแลรักษาและการเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

หลักการคือเพื่อเป็นการเพิ่มอายุการใช้งานให้นานขึ้น ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของดิน โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

2.1 การจัดการดิน เป็นการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อปลูกพืช โดยการหว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด รอบขอบบ่อ ประมาณ 55-60 วัน แล้วสับกลบลงไป ในการเตรียมดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้ปลูก พืชอายุสั้นหรือพืชที่เก็บผลผลิตได้ทั้งปี สำหรับไม้ยืนต้นควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก แล้วคลุมโคนด้วยฟางข้าวหรือ ใบหญ้าแฝก

2.2 การจัดการพืช จะเน้นการปลูกหญ้าแฝกรอบขอบบ่อ เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3 การจัดการน้ำ ช่วงก่อนฤดูฝนควรกำจัดวัชพืชรอบขอบบ่อเพื่อให้น้ำฝนไหลเข้าบ่อได้สะดวก หลังฤดู ฝนควรตรวจบริเวณรอบบ่อ ถ้าจุดไหนรั่วก็ให้นำดินเหนียวมาอุด และการใส่ปุ๋ยหมักลงในบ่อ จากสารเร่งซูปเปอร์ พด.1 ทุก 1 เดือน ในอัตรา 250 กิโลกรัมต่อปริมาตรน้ำ 400 ลูกบาศก์เมตร เพื่อเพิ่มจุลินทรีย์ย่อยชีเลนบริเวณ ผิวก้นบ่อ ในการใส่น้ำหมักชีวภาพลงในบ่อน้ำ ทุก 1 เดือนในอัตรา 1 ลิตรต่อปริมาตรน้ำ 10 ลูกบาศก์เมตร เพื่อ กำจัดของเสียที่เกิดจากการทำงานของจุลินทรีย์และรักษาระดับค่าความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำให้มีความ เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์

เกษตรกรบ้านร่องก่อ ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีการใช้ประโยชน์จากโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินมาส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก รอบขอบบ่อเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน กักเก็บน้ำได้ตลอดทั้งปี สามารถนำน้ำไปใช้ในการปลูกผัก ไม้ผล ปลูกพืชหมุนเวียน สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ตลอดทั้งปี

ตอนที่ 3 เกษตรกรบ้านประทุน หมู่ 4 ตำบลเตล อำเภอสีขจรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ปัญหาหลักคือ เป็นดินทราย แห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ พอดีมีโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานของกรมพัฒนาที่ดิน เข้ามาช่วยในเรื่องของน้ำในการทำการเกษตร โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินมาส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกรอบขอบบ่อเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน กักเก็บน้ำได้ตลอดทั้งปี สามารถนำไปใช้ในการปลูกผัก ไม้ผล ปศุสัตว์ เลี้ยงปลา ส่วนรายได้ที่เกิดขึ้นหลังจากทำนานั้น ก็จะปลูกผัก หอม พริก ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม

(ลงนาม).....

(นางศิริกร ศรีทองคำ)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

(ลงนาม).....

(นางสุธารา ยินดีรส)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินลำพูน

ผู้รับรองผลการพัฒนาความรู้

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางศิริกร ศรีทองคำ

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

สำเนาถูกต้อง

นางศิริกร ศรีทองคำ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางศิริกร ศรีทองคำ

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา การจัดเตรียมวาระการประชุม การทำบันทึกเสนอที่ประชุม
และการทำรายงานการประชุม

[รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง]
ให้ไว้ ณ วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2566

[นายปิยวัฒน์ ศิวรักษ์]
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สำเนาถูกต้อง

นางศิริกร ศรีทองคำ
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ